

BAĞLANMA BOYUTLARININ ÖZTANIMLAYICI ANI ANLATILARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİR PSİKOLOJİK METİN ANALİZİ¹

THE EFFECT OF ATTACHMENT DIMENSIONS ON THE SELF-DEFINING MEMORY NARRATIVES: A PSYCHOLOGICAL TEXT ANALYSIS

İngilizce Kısa Başlık: Self-Defining Memories

Doç.Dr. İnci BOYACIOĞLU

Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İzmir/Türkiye

Article Type : Research Article / Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.j.1018>

Reference : Boyacıoğlu, İ. (2018). "Bağlanma Boyutlarının Öztanımlayıcı Anı Anlatıları Üzerindeki Etkisi: Bir Psikolojik Metin Analizi", International Social Sciences Studies Journal, 4(25): 5471-5487

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, bağlanma kaygı ve kaçınma boyutlarının öztanımlayıcı anıların içeriksel özellikleri ile ilişkisini incelemektir. Araştırma kapsamında 31 yetişkinden (23 kadın, 8 erkek) elde edilen 143 anının içeriği değerlendirilmiştir. Anıların içeriği LIWC Türkçe Psikolojik Metin Analizi Programı aracılığı ile hesaplanan dilsel kategoriler üzerinden analiz edilmiştir. Bulgular, bağlanma kaygısının öztanımlayıcı anılarda kaygı bildiren ifadelerin kullanımını pozitif yönde yordadığını göstermiştir. Ayrıca bağlanma kaygı ve kaçınma boyutlarının ortak etkisinin, öfke bildiren ifadelerin, arkadaşlık ilişkisini temsil eden ifadelerin, hareket bildiren ifadelerin ve fiillerde şimdiki zaman kullanımını yordadığı gözlenmiştir. Ortak etkiler incelendiğinde, kaçınmacı bireylerin öztanımlayıcı anı aktarımlarında korkulu bağlananlara kıyasla öfke ifadelerini daha sık kullandığı, fakat fiillerde hareket bildiren ifadeleri ve şimdiki zamanı daha nadir kullandığı gözlenmiştir. Ayrıca, güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, arkadaşlıkla ilişkili ifadeleri saplantılı bağlananlara oranla daha sık kullanmışlardır. Bulgular, bağlanma boyutlarının öztanımlayıcı anı içeriklerinin duyuşsal, sosyal ve dilsel özellikleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: Bağlanma boyutları, öztanımlayıcı anılar, LIWC Türkçe psikolojik metin analizi.

ABSTRACT

The purpose of the present study is to investigate the relationship of attachment anxiety and avoidance dimensions to the content features of self-defining memories. The content of 143 memories collected from 31 adults (women = 23, men = 8) was examined using Turkish version of LIWC. Results revealed that attachment anxiety positively predicted the use of words referring to anxiety. The interaction of attachment anxiety and avoidance predicted the use of the words referring to anger, friendship, and motion, and the present tense. The interaction patterns showed that in their self-defining memory reports avoidant individuals were more likely to use the anger-related words, but less likely to use motion-related words and the present tense compared to fearful individuals. Results also indicated that individuals with secure attachment style were more likely to use words referring to friendship than preoccupied individuals. Findings indicate that attachment dimensions have a considerable effect on the affective, social, and linguistics aspects of the self-defining memories.

Keywords: Attachment dimensions, self-defining memories, Turkish version of LIWC.

1. GİRİŞ

Psikoloji biliminin ilk temel tartışma başlıklarından biri olan benlik ve bellek ilişkisi bugün hala önemli bir araştırma konusudur. Güncel çalışmalar ışığında, kişinin kendi benliğini tanımlayabilmesine ve başkalarına kendini açıklayabilmesine yardımcı olan anılar olarak tanımlanan öztanımlayıcı anılar (Singer, 2005), benlik sistemini temellendiren bilişsel, duyuşsal, sosyal ve gelişimsel süreçlerin anlaşılmasında değerli bir kavram

¹ Bu çalışma, yazarın doktora tez çalışması kapsamında yürüttüğü araştırmalardan birisinin verilerine dayanmaktadır.

olarak ortaya çıkmıştır. Öztanımlayıcı anıların işlevleri (örn., McLean, 2005, 2008); bu anıların oluşması, geri çağırılması gibi süreçler üzerindeki bireysel ve sosyal etkenler (örn., Blagov ve Singer, 2004; Singer ve Bluck, 2001); başkalarına nasıl aktarıldıkları (örn., McLean, 2008; McLean ve Pasupathi, 2006) gibi zengin bir yelpazede, benlik kavram ve süreçleri ile ilintili olarak sayısız araştırma yürütülmektedir. Öztanımlayıcı anılar, benlik alanındaki kuramlar arasında önemli bir yere sahip olan Bağlanma Kuramı çerçevesinde de zaman zaman gündeme gelmiştir (örn., Conway, Singer ve Tagini, 2004; Hesse, 1996). Araştırmamız, bağlanma kaygı ve kaçınma boyutlarının öztanımlayıcı anılar üzerindeki yordayıcılığını inceleyerek, alandaki tartışmalara katkı sunmayı hedeflemektedir.

Otobiyografik belleğin benlik sistemindeki temel işlevlerinden birinin benliğin devamlılığını sağlamak olduğu konusunda çoğu araştırmacı hemfikir (Bluck, 2003). Benlik ve bellek arasında güçlü bir ilişki vardır (Brown, 1998). Otobiyografik anıların özel bir türü olan öztanımlayıcı anılar, kişiye ve yakınlarına kişinin bir birey olarak kim olduğu konusunda bilgi veren, güçlü duygular çağrıştıran, sıklıkla anımsanan (Thorne, McLean ve Lawrence, 2004) ve canlı şekilde hatırlanan (Conway ve ark., 2004; Singer ve Salovey, 1993) anılardır. Öztanımlayıcı anılar, kişi için en önemli ilgi alanları ve kişinin yaşamındaki çözülmemiş çatışma konularının etrafında organize olurlar (Blagov ve Singer, 2004).

Öztanımlayıcı anılar bireyin kendisi olması sürecinde kritik bir rol oynar. Öztanımlayıcı anıların önemi sadece kişilik gelişimi sürecindeki işlevlerinden değil, aynı zamanda başkaları ile kurulan ilişkilerdeki işlevlerinden kaynaklanmaktadır (Knudson, Adame ve Finocan, 2006). Bu iki işlev temelinde, öztanımlayıcı anılar, duygu durumun düzenlenmesi (Conway ve ark., 2004), kişinin hayattaki amaçlarının düzenlenmesi ve takip edilmesi (Moffitt ve Singer, 1994), kişilik gelişimi (McLean, 2005, 2008; McLean ve Fournier, 2008; McLean ve Pratt, 2006), o an devam etmekte olan kişisel ilgilerin şekillenmesi (Jardine, 1999) ve yakın ilişkilerde kişinin kendisini ifade etmesinde (McLean ve Thorne, 2003) önemli rol oynarlar. Öztanımlayıcı anılar imgeler, duygular ve benzer temalara sahip diğer anılar ile yakın ilişki halindedir. Bu güçlü bağlar sayesinde, bir öztanımlayıcı anı dikkat üzerinde belirleyici olabilir ve kategorilendirme, değerlendirme ve amaçla ilgili bilgiye öncelik verilmesi gibi süregiden kontrol süreçlerini yönlendirebilir (Conway ve ark., 2004). Böylece, öztanımlayıcı anılar kişilerin gündelik hayatlarında süregiden bilişsel, duyuşsal ve sosyal süreçleri etkileyebildikleri gibi, geleceğe yönelik kişisel amaç hiyerarşisinin oluşmasında ve amaca yönelik ilerlemenin değerlendirilmesinde de görev alırlar.

2. BAĞLANMA BOYUTLARI VE BELLEK

Bağlanma kuramına göre (Bowlby, 1969, 1973; Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 1978), hayatın erken dönemlerinde çocuk ile temel bağlanma figürleri olan ebeveynleri arasındaki ilişkinin niteliğine bağlı olarak çocuğun zihninde iki temel bağlanma boyutu olan benlik ve başkaları modelleri gelişir ve bireyin bağlanma sistemi, bu modeller etrafında şekillenir. Bağlanmanın başka kavram ve süreçlerle ilişkilerine yönelik çalışmalara paralel olarak, ölçülmesine yönelik tartışmalar da güncelliğini korumaktadır. Elde edilen ilk bulgular, tutarsız ya da aşırı müdahaleci anababa davranışlarının *kaygılı/dirençli bağlanmayla*, görece olarak reddedici ya da aşırı soğuk anababa davranışlarının ise *kaçınan bağlanmayla* ilişkili olduğunu göstermiştir (Ainsworth, 1989). Yetişkin bağlanmasının ölçülmesinde, uzun yıllar benlik ve başkaları modeli temelinde gruplandırmaya dayalı kategorik ölçümler tercih edilmiştir (bkz., Sümer, 2006). Örneğin, Bartholomew ve Horowitz (1991) benlik ve başkaları modeli olumlu olan kişileri güvenli bağlanma, her iki modeli de olumsuz olanları korkulu bağlanma, başkaları modeli olumlu ancak benlik modeli olumsuz olanları saplantılı bağlanma, bunun tersi örüntü gösterenleri ise kayıtsız/kaçınan bağlanma olarak sınıflandırmıştır.

Ancak, son yıllarda kategorik ölçümlerin yerini boyutsal ölçüm araçları almaya başlamış ve benlik modelinin en iyi *bağlanma kaygı boyutu*, başkaları modelinin de *bağlanma kaçınma boyutu* ile temsil edildiği yönünde geniş bir fikir birliğine ulaşılmıştır (Brennan, Clark ve Shaver, 1998; Fraley ve Shaver, 2000; Fraley ve Waller, 1998). Bağlanma ilişkili davranışlar bir duyuş düzenleme sisteminin etrafında örgütlenmiştir (Mikulincer ve Florian, 2004). Bağlanmada kaygı boyutu yakın ilişkilerde gözlenen terk edilme, yeterince değer verilmeme kaygısı veya aşırı duyarlılıkla tanımlanan *aşırılaştırma stratejileri* (hyperactivating strategies) ile ilintili iken, bağlanmada kaçınma boyutu ise duyguları kontrol etmeye, yakınlık kurmaktan ve destek aramaktan kaçınmaya dayalı bir savunma stratejisi olan *sönümleyici stratejiler* (deactivating strategies) ile ilintilidir (Mikulincer ve Shaver, 2005). Bu duyuş düzenleme stratejileri, bağlanma ile ilgili bilginin kodlanması, yorumlanması ve daha sonra geri çağırılması süreçleri üzerinde belirleyici olmaktadır (Fraley, Garner ve Shaver, 2000).

Günümüz çalışmalarında, bağlanma zihinsel modellerinin ve bunları temsil eden temel bağlanma boyutlarının bilişsel sistemler üzerindeki etkisi daha yakından incelenmektedir (örn., Baldwin, Keelan, Fehr,

Enns ve Koh-Rangarajoo, 1996; Collins ve Allard, 2001; Collins ve Read, 1994; Kirsh, 1996; Mikulincer, 1997; Mikulincer, Shaver ve Pereg, 2003; Warren ve ark., 2010). Buna paralel olarak, bağlanmanın bellek üzerindeki etkisi araştırılmaya başlanmıştır (örn., Alexander ve ark., 2010; Mikulincer ve Orbach, 1995; Miller, 1999; Reese, 2002). Ancak, bağlanma literatüründe, otobiyografik belleğin bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutlarından nasıl etkilendiği konusunda sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (örn., Boyacıoğlu ve Sümer, 2011; Conway ve ark., 2004; Farrar, Fasig ve Welch-Ross, 1997; Haggerty, Siefert ve Weinberger, 2010; Mikulincer ve Orbach, 1995; Reese, 2002).

Bağlanma dinamiklerinin, bellek süreçlerinde gözlenen bireysel farklılaşmaların temel kaynaklarından biri olduğu düşünülebilir. Örneğin, Mikulincer ve Orbach (1995) dört farklı duygu (öfke, üzüntü, kaygı ve mutluluk) ile ilintili çocukluk anılarını inceledikleri çalışmada, güvenli bağlanmanın orta düzey savunmacılık ve düşük düzeyde kaygı ile, kaçınmacı bağlanmanın olumsuz anılara yüksek düzeyde direnç ve orta düzeyde kaygı ile, kaygılı-dirençli bağlanmanın ise düşük düzeyde savunmacılık ve yüksek düzeyde kaygı ile ilişkili olduğunu bulgulamışlardır. Daha özeldir, güvenli bağlanmanın, kaygı verici anıların yalıtılmasına olanak vererek, kaygı düzeyini düşürdüğü ve olumsuz duyguların duyuşsal sistemde yayılmasını engellediği söylenebilir. Olumsuz anılara en dirençli grup olan kaçınmacı kişilerse, orta düzeyde kaygı göstermelerine bağlı olarak, aşırı düzeydeki savunmacı eğilimlerine karşın kaygı düzeylerini düşürmekte başarısız görünmektedir. Kaygılı-dirençli bağlanan bireylerin ise olumsuz anıları bastırmakta başarısız oldukları ya da bastırmaya istekli olmadıkları söylenebilir. Benzer şekilde, Shaver ve Mikulincer (2002a) kaygılı bağlanma ile ilintili aşırılaştırma stratejilerinin olumsuz duygu yüklü anıların hatırlanmasını kolaylaştırdığını ve olumsuz duyguların otomatik aktivasyonuna yol açtığını belirtmiştir. Haggerty ve arkadaşları (2010) ise bağlanma kaçınması ile olumsuz çocukluk anılarının hatırlanması arasında bir ilişki saptamış, ancak bağlanma kaçınması yüksek olan bu kişilerin duyguları ifade etmekten kaçındıklarını gözlemişlerdir. Edelstein (2006), yaşantılar belleğe kaydedilse bile bağlanma kaçınması ile ilişkili sönümleyici stratejilerin geri çağırma ve aktarma süreçlerini kısıtlayabildiğini bulgulamıştır.

Otobiyografik anıların fenomenolojik özellikleri ve bağlanma ilişkisi çerçevesinde, Boyacıoğlu ve Sümer (2011) bağlanma kaygı boyutunun otobiyografik anıların olumsuz duygu değerini (negative emotional valence), anıların hatırlanması esnasında verilen fiziksel tepkileri ve anıların canlılığını (vividness) artırırken, bağlanma kaçınma boyutunun yeniden yaşar gibi hatırlamayı (recollection) azalttığını saptamışlardır. Boyacıoğlu (2012) tarafından yürütülen bir başka araştırmanın bulguları, bağlanma kaygısının olumlu ve olumsuz içerikteki otobiyografik ve öztanımlayıcı anılar için anlatım bütünlüğündeki bozulmayı ve duyuşsal sistemdeki yüksek aktivasyonu yordadığını, olumsuz otobiyografik ve öztanımlayıcı anılarda, bağlanma kaygısının yeniden yaşar gibi hatırlamayı ve algısal detayları artırdığını göstermiştir. Bağlanma kaçınmasının ise hem olumlu hem olumsuz içerikteki otobiyografik ve öztanımlayıcı anılarda gözlemci bakış açısını ve duyuşsal sistemde düşük aktivasyonu yordadığı gözlenmiştir.

Ancak, bağlanma boyutlarının otobiyografik anıların fenomenolojik özelliklerinin yanı sıra, öykü akışı, alta yatan bağlanma ilintili senaryolar, anıların tutarlılığı ve anılarda kullanılan duyuşsal, sosyal ve bilişsel ifadeler gibi anıların içeriksel özellikleri üzerinde de etkili olabileceği düşünülmektedir. Örneğin, bir bağlanma ölçüm tekniği olan Yetişkin Bağlanma Görüşmesi'nde (YBG; George, Kaplan ve Main, 1985; Main, Kaplan ve Cassidy, 1985) çocukluk dönemine ait anıların hatırlanması esnasında bağlanma örüntülerine bağlı olarak tutarlı farklılıklar gözlenmektedir. Güvenli bağlanmada, hem anı anlatımları, hem de görüşmenin kendisi bütünlüklü bir niteliğe sahipken, kaçınmacı bağlanan bireyler, dikkatlerini bağlanma ilişkili anılardan uzak tutmaya çalışmakta (Hesse, 1996) ve anılarını detaysız ve genel geçer aktarmakta (Conway ve ark., 2004), kaygılı bağlanan bireylerse bu tür deneyimlere aşırı odaklanmakta (Hesse, 1996) ve anıyı bütünlüklü şekilde aktaramamaktadırlar (Conway ve ark., 2004). Bir başka bağlanma ölçüm tekniği olan güvenli bağlanma ilintili kalıp senaryo (secure base script) yöntemi (Waters ve Rodrigues-Doolabh, 2004; Waters, Rodrigues ve Ridgeway, 1998) belli temalardaki öykülerin incelenmesine dayalı güvenli ve güvensiz bağlanma temelinde bir kategorizasyon yöntemine sahiptir. Bu iki ölçüm tekniği, bağlanma sisteminin benlikle ilişkili yaşanmış ya da kurgusal öykülerin yapısını, anlatım bütünlüğünü, senaryo akışını ve içeriğini etkilediğine dair destekleyici kimi veriler sağlasa da, bu alanda yapılacak yeni çalışmalara belirgin bir ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilecek verilerin, duyuş düzenleme stratejilerinin yanı sıra, bağlanma sistemi ile ilintili bilişsel yapı ve mekanizmalara ilişkin tartışmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenlerle, araştırmanın ana hedefi, metin analizlerindeki teknolojik gelişmelerden faydalanarak bağlanma boyutlarına bağlı olarak öztanımlayıcı anılarda kullanılan psikolojik süreçlere işaret eden ifadelerdeki farklılaşmaları incelemektir.

Son dönemde, metinlerin psikolojik yönden analiz edilmesine dayanan araştırmalar yaygınlaşmaya başlamıştır. Pennebaker, Francis ve Booth (2001) tarafından geliştirilmiş ve sözcük ve sözcük gruplarının puanlanmasına dayanan Dilsel Sorgulama ve Sözcük Sayım programı (Linguistic Inquiry and Word Count, LIWC), psikolojik metin analizlerinde kapsadığı boyut sayısı, geniş sözlüğü, farklı pek çok kültürde tamamlanmış uyarlama çalışmalarının varlığı, aynı anda yüzlerce hedef metni dakikalar içinde analiz edilebilmesi gibi üstün özellikleri ile öne çıkan bir programdır. Bu araştırma kapsamında, katılımcıların aktardıkları anılara ilişkin metinlerin içeriği bu program aracılığı ile analiz edilecektir. LIWC programı ile ilgili daha detaylı bilgiler makalenin İşlem bölümünde verilmiştir.

Özetle, son yıllarda bağlanma dinamiklerinin bilişsel süreçler üzerindeki etkisi, ilgi çekici bir araştırma başlığı olmasına karşın, temel bağlanma boyutları ve öztanımlayıcı anılar arasındaki ilişki konusunda yeterli düzeyde araştırma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın amacı, anıların içeriksel özellikleri temelinde öztanımlayıcı anılar ve bağlanma boyutları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bağlanma kaygısının aşırılaştırma stratejilerine ve bağlanma figürlerine verilen aşırı öneme bağlı olarak hatırlanan otobiyografik anıların duyuşsal ve sosyal nitelikteki içerik özellikleri üzerinde belirleyici olabileceği düşünülmektedir. Bağlanmanın kaçınma boyutunun ise, sönümleyici stratejilere ve bağlanma ihtiyaçlarını inkar etme eğilimine bağlı olarak duygusal ve sosyal içeriği zayıf öztanımlayıcı anılarla ilişkili olması beklenmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Örneklem

Bu araştırmaya Ankara’da bir uydu kent yerleşiminde ikamet eden 31 (23 kadın, 8 erkek) yetişkin katılmıştır. Katılımcıların yaşları 32 ile 65 arasında değişmektedir ($Ort. = 46.30$, $S = 7.29$). Katılımcılardan 25’i evli (%83.3), 4’ü bekar (%13.3) ve birisi nişanlıdır (%3.3). Toplanan verilerde, en az üç öztanımlayıcı anı rapor edilmesi kıstas olarak kabul edilmiş, bu koşulu sağlamayan bir katılımcı analizlerden çıkarılmıştır. Sonuçta, analizler toplam olarak 30 katılımcıdan toplanan 143 anı üzerinden yapılmıştır.

3.2. İşlem

Katılımcılara ulaşılması ve verilerin toplanması sürecinde, araştırmacı ilgili yerleşim sakinleri ile ilk görüşmede araştırma hakkında bilgi vermiş, yazılı bilgi formunu teslim etmiş ve araştırmayla ilgilenenlerin iletişim bilgilerini almıştır. Gönüllü olan katılımcılarla görüşme tarihi ayarlanmış ve veriler belirlenen tarihlerde yapılan birebir görüşmelerde toplanmıştır. Kısa bir bilgilendirmenin ardından, katılımcılar demografik bilgi formunu ve bağlanma ölçeğini doldurmuşlardır. Bağlanma davranışsal sisteminin aktivasyonunu güçlendirmek amacı ile bağlanma ölçümünün hemen ardından literatürde uygulanan yöntemlerle tutarlı olarak (Dozier & Kobak, 1992), bağlanma ilişkili duyuş düzenleme stratejilerini harekete geçirebileceği düşünülen kimi açık uçlu sorular (örn. “Sevgilinizin güvenilirmez olduğunu düşünseydiniz, neler hissederdiniz?”) kullanılmıştır. Bunun ardından, katılımcılara öztanımlayıcı anıları açıklayan kısa bir metin ve “kendilerini tanımlarında yardımcı olan en önemli anılara odaklanmalarına” yönelik bir yönerge verilmiştir. Sınırlı sayıda anı üzerinde yapılan analizlerin kısıtlılıkları düşünülerek, katılımcılardan, hayatlarının herhangi bir döneminden beş öztanımlayıcı anıyı rapor etmeleri istenmiştir. İşlem, toplamda 30 dakika ile 90 dakika arasında sürmüş, sonrasında katılımcılara teşekkür edilmiş, araştırma ile ilgili olarak daha sonra isterlerse bilgi alabilecekleri kişilerin iletişim bilgileri verilmiştir.

Veri toplama sürecinde katılımcılar tarafından rapor edilen anılar, bilgisayar ortamına aktarılmış ve gerekli kodlama işlemlerinin ardından LIWC programı aracılığı ile analiz edilmiştir. 9 ana kategoriye ve 80 değişkene sahip LIWC programının, Türkçeye uyarlama çalışması Müderrisoğlu (2012) tarafından yapılmış, programın İngilizce sözlüğü baz alınarak, 4500’in üzerinde sözcük ve sözcük grubunun detaylı incelenmesi sonucunda Türkçe metinlerin psikolojik analizinde kullanılacak Türkçe bir sözlük oluşturulmuştur. Aşağıda, araştırmamızda kullanılan temel LIWC ana kategorileri hakkında bilgi verilmiştir:

Dilsel Süreçler: Bu kategoride, zamirler, edatlar, fiil zamanları, bağlaçlar, metinde kullanılan toplam sözcük sayısı gibi dile özgü boyutlar analiz edilmektedir. Dilsel Süreçler ana kategorisinde 17 standart dilsel özellik, analizi hedeflenen metinlerde kullanım oranına göre hesaplanmaktadır.

Sosyal Süreçler: Bu kategoride, aile, arkadaşlık ve insan olmak üzere üç alt kategori bulunmakta ve analizi hedeflenen metinlerde “kardeş, koca, arkadaş, dost, yetişkin, bebek, bayan” gibi ifadelerin kullanım oranları hesaplanmaktadır.

Duyuşsal Süreçler: Duyuşsal süreçler kapsamında, olumlu duygu, olumsuz duygu, kaygı, öfke ve üzüntü olmak üzere beş boyutta analizler yapılmaktadır. Bu alt boyutlar çerçevesinde, incelenen metinlerde geçen

“sevgi, hoş, acımak, üzücü, korkutucu, nefret, öldürmek, matem, hüznün” gibi sözcük ve sözcük gruplarının kullanım oranları hesaplanmaktadır.

Bilişsel Süreçler: Kavrama, nedensellik, farklılık, kesinlik/belirsizlik, engelleme ve kapsama/dışlama gibi boyutların analiz edildiği bu ana kategoriye ilişkin olarak, program sözlüğünde “düşünmek, bilmek, çünkü, neden, dolayısıyla, farklı, -malıydı, -bilirdi, asla, her zaman, belki, muhtemelen, durdumak, engellemek, ve, eklemek, fakat, onsuz, dışında” gibi ifade ve kalıplara yer verilmiştir.

Algısal Süreçler: Bu kategoride, görsel, işitsel ve dokunsal algı olmak üzere üç boyutta analizler yapılmaktadır. Algısal süreçler çerçevesinde, hedef metinlerde geçen “görmek, bakmak, görüntü, dinlemek, duymak, ses, hissetmek, dokunmak, sıcak, sert” gibi ifadelerin kullanım oranları hesaplanmaktadır.

Biyolojik Süreçler: LIWC programı hedef metinleri, beden, sağlık, cinsellik ve sindirim olmak üzere dört farklı boyutta analiz etmektedir. Program sözlüğünde, bu kategori için “yanak, el, poliklinik, grip, aşk, boşalmak, çiğnemek, yemek, pizza” gibi ifadeler kapsanmıştır.

Görecelilik: Bu ana kategori, hareket, mekan ve zaman olmak üzere üç alt boyuta sahiptir. Hedef metinlerde geçen “alan, varmak, ulaşmak, araba, aşağı, içinde, bitmek, sezon, kış, saat” gibi ifadelerin oranları hesaplanmaktadır (Pennebaker, Booth ve Francis, 2007; Pennebaker, Francis ve Booth, 2001).

Bu araştırma kapsamında toplanan anılar, LIWC’in *Sosyal, Duyuşsal, Bilişsel, Algısal, Biyolojik Süreçler, Görecelilik* kategorileri ve kullanılan sözcük sayısı, fiil zamanları gibi *Dilsel Özellikler* kategorisinde yer alan kimi boyutlar temelinde analiz edilmiştir. İş, başarı, boş vakit, ev, para, din ve ölüm gibi farklı alt boyutlara sahip *Kişisel İlgiler*, kişilerin konuşmalarında sıklıkla geçen onaylama, duraklama ve boşluk doldurma ifadelerini kapsayan *Konuşmaya İlişkin Kategoriler* ve gereklilik kipi, zarflar, numaralar gibi kimi dilsel boyutlar analizlere dahil edilmemiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II): YİYE II, Fraley, Waller ve Brennan (2000) tarafından geliştirilmiştir. 36 maddeden oluşan ölçeğin, 18 maddesi bağlanma kaygısını (örn., “Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.”) ve 18 maddesi ise bağlanma kaçınmasını (örn., “Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanmak bana zor gelir.”) ölçmektedir. YİYE II’nin Türkçeye uyarlanma çalışmasında, bağlanma kaygı boyutunun .90 ve kaçınma boyutunun .86 olmak üzere yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayısına sahip olduğu bulgulanmıştır (Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal, 2005).

4. BULGULAR

Anıların temel dilsel boyutlarının ortalama ve standart sapma değerleri ile bağlanma boyutları ile gösterdiği korelasyonlar Tablo 1’de özetlenmiştir. Değişkenler arasındaki korelasyonlara bakıldığında, bağlanma kaçınma boyutu cümle başına düşen kelime sayısı ($r = -.38, p < .05$) ve kapsama ifade eden sözcük kullanımı ($r = -.42, p < .02$), bağlanma kaygı boyutu ise üçüncü çoğul kişi zamiri (onlar) kullanımı ($r = -.41, p < .05$), fiil kullanımı ($r = .37, p < .05$) ve kaygı ifade eden sözcük kullanımı ($r = .55, p < .002$) ile anlamlı ilişki göstermektedir.

Tablo 1. Temel LIWC Kategorilerinin Ortalama, Standart Sapma ve Bağlanma Boyutları ile Korelasyonları

Temel LIWC Kategorileri	Bağlanma Kaygısı	Bağlanma Kaçınması	M	S
Toplam Kelime Sayısı	.13	-.14	109.66	73.86
Zamirler	-.16	.02	8.40	2.33
Fiiller	.37*	.18	22.84	3.41
Şimdiki Zaman	.25	.31	.13	.22
Geçmiş Zaman	.13	.08	1.59	.82
Sosyal Süreçler	-.17	.00	11.60	3.33
Duyuşsal Süreçler	.15	.28	6.26	2.33
Bilişsel Süreçler	-.03	-.13	16.55	3.33
Algısal Süreçler	.07	.08	1.24	.70

*** $p < .001$, ** $p < .01$ ve * $p < .05$

Bağlanma kaygısı ve kaçınması boyutlarının ve bu iki temel boyutun ortak etkisinin öztanımlayıcı anıların *Dilsel, Sosyal, Duyuşsal, Bilişsel, Algısal, Biyolojik Süreçler, Görecelilik* kategorileri altında yer alan içeriksel özelliklerini yordama gücünü incelemek amacı ile bir dizi hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Bu analizlerde katılımcıların yaş ve cinsiyeti ilk basamakta eşitliğe girilerek etkisi kontrol edilmiştir. İkinci aşamada bağlanma kaygısı, kaçınması ve bu iki boyutun ortak etkisi analizlere dahil edilmiştir.

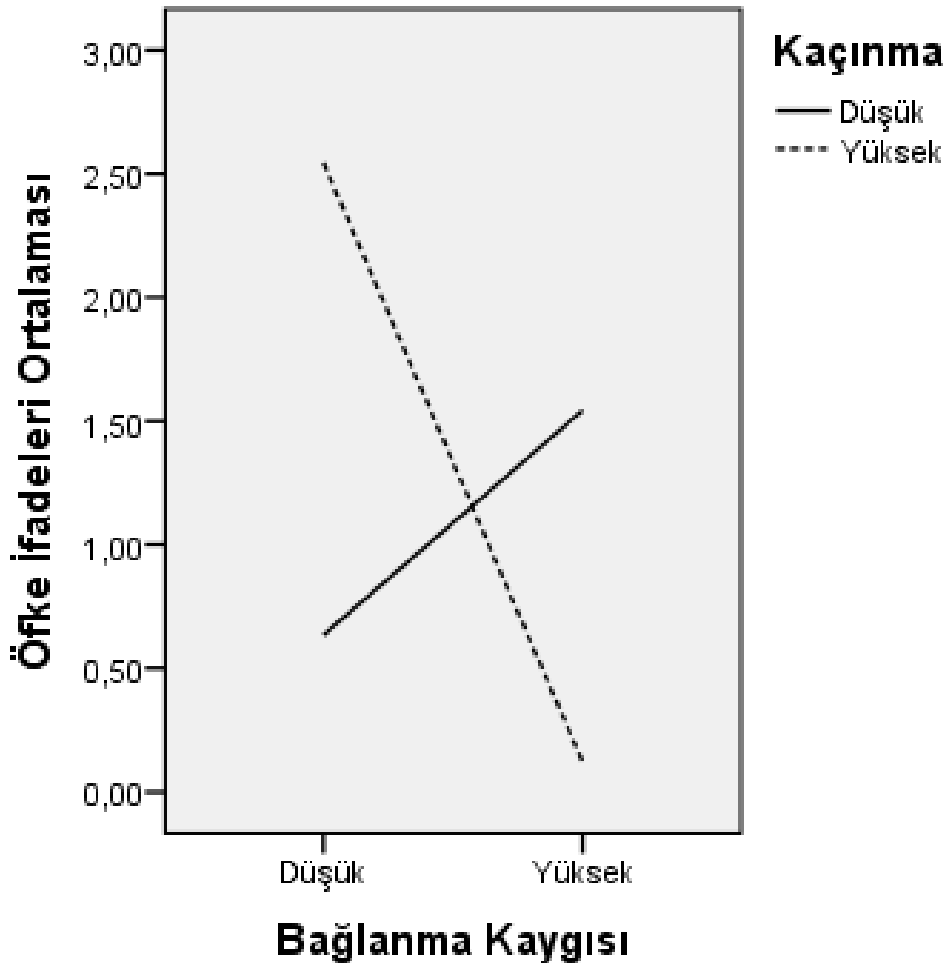
Tablo 2’de görüldüğü gibi regresyon analizi sonuçları, bağlanma kaygısının, öztanımlayıcı anıların aktarımında kaygı ilintili sözcüklerin kullanımını ($\beta = .58$) pozitif yönde yordadığını göstermiştir. Buna göre, bağlanma kaygısı arttıkça kaygı ifadelerinin kullanımı da artmaktadır.

Tablo 2. Bağlanma Boyutlarının Olumlu Otobiyoğrafik Anı Özellikleri Üzerindeki Yordayıcı Etkisini İncelemek Üzere Yapılan Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

	Kaygı			Öfke			Arkadaşlık			Şimdiki Zaman			İnsan			Hareket							
	ΔR^2	F	t	ΔR^2	F	t	ΔR^2	F	t	ΔR^2	F	t	ΔR^2	F	t	ΔR^2	F	t					
1. Basamak	.02	.247		.14	2.213		.05	.713		.01	.172		.21	3.659*		.10	1.157						
Cinsiyet			.403			-1.332												2.641	1.747				
Yaş			-4.79			-1.870													-0.24	.120			
2. Basamak	.30	3.501*		.22	2.755		.31	3.930*		.30	3.462*		.17	2.162		.14	1.529						
Bağlanma Kaygısı			3.127**			-1.055														1.002	.069		
Bağlanma Kaçınması			-4.61			.864															1.097	-9.956	
Ortak Etki			.183			-2.776**															2.497*	2.426*	1.782

*** $p < .001$, ** $p < .01$ ve * $p < .05$

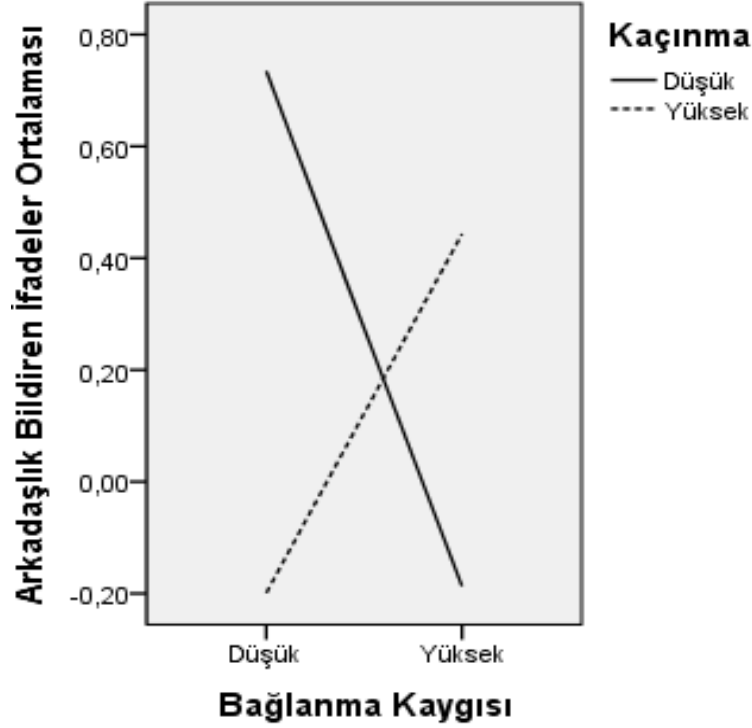
Bağlanma boyutlarının ortak etkisinin öfke ile ilişkili sözcüklerin kullanımını yordadığı gözlenmiştir ($\beta = -.47$). Ortak etki incelendiğinde, korkulu bağlanmaya sahip bireylerin (hem bağlanma kaygısı, hem de kaçınma boyutundan yüksek alanlar) anı aktarımlarında öfke ifadelerini, kaçınmacı bireylerden (bağlanma kaçınma boyutundan yüksek, kaygı boyutunda düşük alanlar) daha sık kullandığı görülmüş ($t = -2.734$, $p < .01$, $\beta = -.75$), düşük kaçınma düzeyine ait regresyon eğrisi ise anlamlı bulunmamıştır. Ortak etki ile ilgili örüntü Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Öfke Bildiren İfadeler Üzerinde Bağlanma Boyutlarının Ortak Etkisi

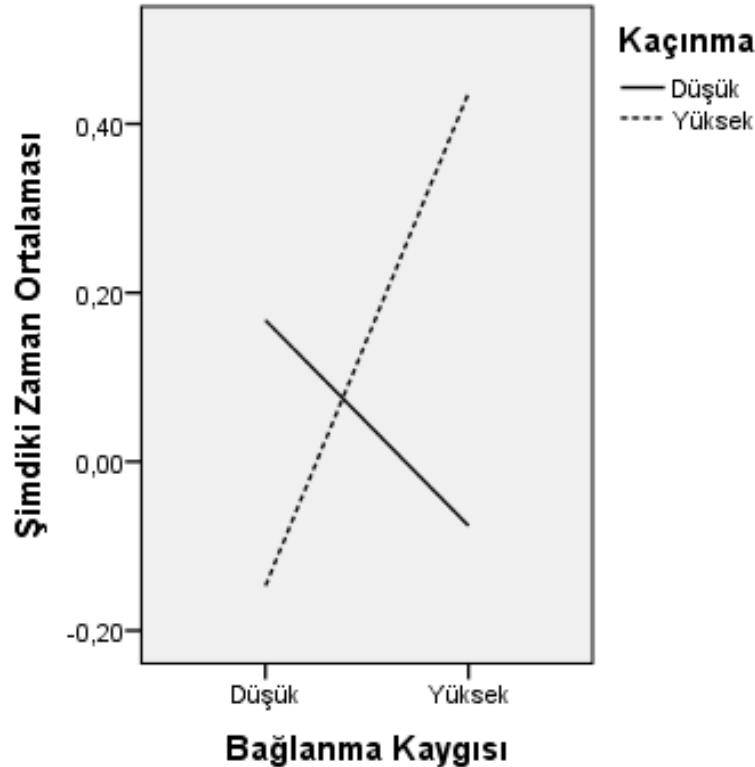
Tablo 2’de özetlendiği gibi, bağlanma boyutlarının ortak etkisinin ayrıca arkadaşlık ile ilgili sözcüklerin kullanımını yordadığı saptanmıştır ($\beta = .52$). Şekil 2’de verilen ortak etki örüntüsüne göre, güvenli bağlanma

stiline sahip bireyler (hem bağlanma kaygısı, hem de kaçınma boyutundan düşük alanlar) öztanımlayıcı anılarında arkadaşlık ifadelerini saplantılı bağlanma stiline sahip bireylere (bağlanma kaçınma boyutundan düşük, kaygı boyutunda yüksek alanlar) oranla daha fazla kullanmaktadır ($t = -2.910, p < .01, \beta = -.67$).

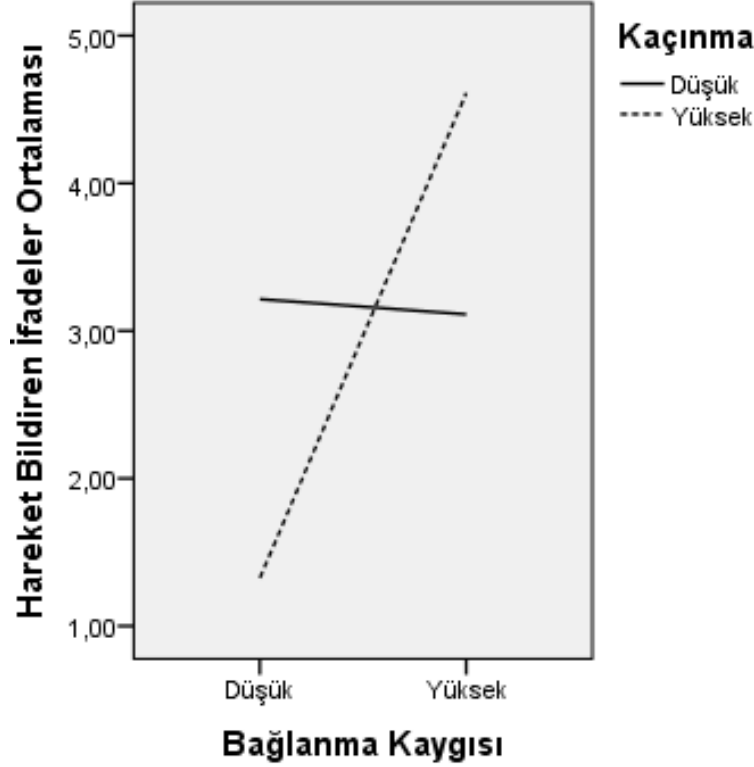
Şekil 2. Arkadaşlık Bildiren İfadeler Üzerinde Bağlanma Boyutlarının Ortak Etkisi

Öfke ve arkadaşlık bildiren ifadeler ek olarak, ortak etkinin ayrıca şimdiki zaman kullanımını anlamlı düzeyde yordadığı gözlenmiştir ($\beta = .44$). Şekil 3'te sunulan ortak etki örüntüsü, korkulu bağlanmaya sahip bireylerin, anı aktarımlarında şimdiki zamanı kaçınmacı bağlanmaya sahip bireylerden daha sık kullandığını gösterirken ($t = 2.537, p < .02, \beta = .16$), düşük kaçınmaya dair regresyon eğrisi anlamlı değildir. İnsana ilişkin ifadeler için yapılan regresyon analizi, anlamlı bir ortak etkiye işaret etmekle birlikte ($\beta = .40$), ortak etki örüntüsü incelendiğinde anlamlı bir farklılık saptanamamıştır.

Şekil 3. Fiilerde Şimdiki Zaman Kullanımı Üzerinde Bağlanma Boyutlarının Ortak Etkisi

Tablo 2’de de görüleceği gibi, her ne kadar marjinal düzeyde de olsa, bağlanma boyutlarının ortak etkisi hareket bildiren ifadeleri yordamaktadır ($\beta = .40, p < .10$). Ortak etki örüntüsü incelendiğinde, korkulu bağlanmaya sahip bireylerin, kaçınmacı bireylere göre hareket belirten ifadeleri daha sık kullandığı ($t = 2.013, p < .05, \beta = .90$) görülmüştür (bkz. Şekil 4).

Şekil 4. Hareket Bildiren İfadeler Üzerinde Bağlanma Boyutlarının Ortak Etkisi

Demografik değişkenlerin, öztanımlayıcı anıların içeriksel özellikleri üzerindeki etkisi incelendiğinde ise, cinsiyetin cümle başına düşen ortalama sözcük sayısını ($\beta = -.37$), insanları temsil eden ifadeler ($\beta = .46$) ve işitsel ifadeleri ($\beta = -.49$) anlamlı düzeyde yordadığı gözlenmiştir. Bu değişkenlerden cümle başına düşen sözcük sayısında erkekler ($Ort. = 10.08, S = .99$) kadınlara ($Ort. = 8.15, S = .37$) göre, insanları temsil eden ifadelerde kadınlar ($Ort. = 1.33, S = .73$) erkeklere ($Ort. = .52, S = .42$) göre anlamlı düzeyde daha yüksek puan alsalar da ($t = 2.251, p < .05; t = -3.659, p < .01$, sırasıyla), genel olarak otobiyografik bellek alanında cinsiyet farkına ilişkin bulgular tutarlı ve güçlü değildir.

5. TARTIŞMA

Başlanma örüntülerinin, duygusal anılar üzerinde birçok açıdan etkili olduğu literatürde yaygın olarak kabul görse de, başlanma boyutlarının öztanımlayıcı anıların içeriksel özellikleri ile ilişkisi yeterli düzeyde incelenmemiştir. Bu nedenle, yürütülen araştırma kapsamında başlanma kaygı ve kaçınma boyutunun öztanımlayıcı anılarda geçen duygusal, sosyal, bilişsel ifadeler üzerindeki yordayıcı etkisi konu alınmıştır. Sonuçlar, başlanma boyutları ile ilintili duygu düzenleme stratejileri çerçevesinde tartışılmıştır.

Araştırmanın en önemli bulgusu, başlanma boyutlarının duygusal ifadeler ile gösterdiği ilişkidir. Beklentilerle uyumlu olarak, başlanmanın kaygı boyutu, öztanımlayıcı anılarda kullanılan kaygı bildiren ifadeleri artırıyor görünmektedir. Başlanma kaygısı ile ilişkili aşırılaştırma stratejileri, kaygılı bireylerin olumsuz anıları çağrılmalarını kolaylaştırmakta ve olumsuz duyguların otomatik aktivasyonuna yol açmaktadır (Shaver ve Mikulincer, 2002b). Diğer başlanma stilleri ile karşılaştırıldığında kaygılı/kararsız yetişkinler üzücü ve kaygı verici anılara en yüksek ulaşılabilirlik gösteren gruptur (Mikulincer ve Orbach, 1995). Başlanma kaygısının otobiyografik anıların hatırlanması esnasında verilen ellerin titremesi, kalp çarpıntısı gibi kaygı ilintili fiziksel tepkileri de yordadığı gözlenmiştir (Boyacıoğlu ve Sümer, 2011). Bu çerçevede, aşırılaştırma stratejileri öztanımlayıcı anıların çağrılması esnasında da kaygının artmasına sebep oluyor görünmektedir. Ayrıca kaygılı başlanma olumsuz benlik algısı, benlik temsillerinde zayıf entegrasyon ve düşük ayrışma ile ilişkilidir (Mikulincer, 1995). Benlikle ilişkili olumsuz zihinsel temsillerden kaynaklı olarak, benliği temellendiren anıların kaygı ile ilişkilendirilmiş olması beklendik bir sonuçtur. Örnek 1, 2 ve 3’te de görülebileceği gibi, kaygı boyutunda yüksek alan bireyler, öztanımlayıcı anı görevinde olumsuz içerikte anı aktarmaya ve kaygı ifadelerini sıklıkla kullanmaya eğilimli görünmektedirler. Özellikle Örnek

3'te, duyuşsal sistemdeki aktivasyonun tüm sisteme yaygın şekilde etki ettiği ve birbirinden farklı olumsuz yaşantıların bellek sisteminde aynı anda geri çağrıldığı gözlenmektedir.

Örnek 1. “Ortaokul bitirdiğim yaz, babam rahatsızlanmıştı. Evde yemek sonrası, şiddetli karın ağrıları olmaktaydı. Bütün günü eğlenerek geçirdikten sonra babamın akşama yemeği sonrası ağrı duyan yüzünü görmek *canımı sıkıyordu*. O dönemlerde annemle babam çok iyi geçinemezlerdi. Birbirlerine çok uzak davranırlardı ve ben bunun babamdan kaynaklandığını düşünmekteydim. Yine bir gün babam eve geldi. Doktora uğramış. Ameliyat olması gerekiyormuş. Hastaneye yatırıldı. Annemle ameliyat öncesi yanına uğramıştık. Morali iyiydi. Ben durumun ciddiyetinin farkındaydım; fakat yine de önemsemek istemiyordum. Çünkü küçüklüğümden beri sağlık sorunlarından *korkmuşumdur*. Babamın ameliyat günü sabahı arkadaşlarımla buluştum. Şehir merkezinde alışverişe daldık. İndirimden uzun zamandır almak istediğim ayakkabıyı almıştım. Bir ara arkadaşım çarşıda gezerken, “Babama uğramayacak mısın” diye sordu. “Sonra uğrarım” dedim. O gün babama uğramadım. Yıllar sonra babamla olan bir tartışmada, “O gün yanıma bile gelmedi” sözü geçti. Çok *pişmanlık* duydum. Her ne kadar o dönemlerde babama öfkeli bile olsam, yaptığımın büyük bir *hata* olduğuna inandım. Babamı sevdiğimi anladım.”

Örnek 2. “Eski eşimle evlilik arifesi çok *olaylı* ve *kötü* geçmişti. Artık onu sevdiğimden *emin değildim*. Ama evlilik bu kadar yakinken ayrılık kararı almak çok *zordu*. Mutlu değildim, ölmek istiyordum. Ondan çok *korkuyordum*, bana bağırdığı zamanlar kendimi *savunamıyordum* ve o kendime olan güvenimi tamamen tüketmişti. Sonunda düğün günü geldi. Hâlâ ayrılmak istiyordum; ama artık çok geçti. Nikah memuruna evet dedik ve evlendik. Nikah çıkışında misafirler tek tek tebrik ederken mutlu numarası yapmak zorunda kalmıştım. Üzerimdeki gelinliğin kefen gibi olduğunu düşünmüştüm. Bile bile bir *hata* yapmıştım. Bu evliliğin gerçekleşmesi, bana ne kadar *zayıf* bir yanım olduğunu öğretmişti. Otoriter ve acımasız birisini karşısında *korkak* oluyordum. Bu beni çok *acıtmıştı*.”

Örnek 3. “19xx yılının Mart ayı, bir gece kapı çaldı. Gelen polisti. Eşimi, bir gece misafir edeceğiz diyerek götürdüler. Sabah telefon geldi. Babamı hastaneye yatırdılar. Ben yeni doğum yaptığım için ücretsiz izinliydim. Kızım üç aylıktı, oğlum dört buçuk yaşındaydı, ne yapacağımı *şasırdım*. Çocukları komşulara bırakarak hem hastaneye hem de hapishaneye koşturuyordum. Çok *üzgün* ve *çaresizdim*. Üç ay sonra babamı kaybettim. Eşim henüz çıkmamıştı. Bir taraftan babama *üzülürken*, diğer taraftan eşimin mahkemelerine gidip geliyordum. Aylar geçti ve eşim çıktı. Fakat babamın *acısını* bana tam yaşatmadığı, kendi *sorunlarını* bana daha çok yansıttığı için eşime her zaman kızgınım.”

Bağlanma boyutlarının öztanımlayıcı anılarda geçen duygusal ifadeler üzerindeki etkisi bağlamında, bağlanma boyutlarının ortak etkisi, kaçınmacı bağlanan bireylerin öfke belirten ifadeleri korkulu bağlanan bireylerden daha sık kullandığını göstermiştir. Kayıtsız/kaçınan bağlanma stili, gerçek dıőı şekilde olumlu benlik algısı ile tanımlanırken (Mikulincer, 1995, 1998), korkulu bağlanma olumsuz benlik algısı ve olumsuz başkaları algısı ile tanımlanmaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Buna ek olarak, yakın ilişkilerdeki kimi önemli yaşantılar öztanımlayıcı bellek görevlerinde hatırlanan anılar arasında önemli yer tutmaktadır. Yapılan araştırmalar, bağlanma kaçınma boyutunun yakın ilişkilerde bastırılmış öfke, düşmancalık, düşmanca kıskançlık gibi olumsuz duygularla ilişkili olduğunu göstermektedir (Mikulincer ve Shaver, 2005). Büyük olasılıkla, benlikle ilişkili anıların geri çağrılması, kaçınmacı bireyleri, gerçek temellere sahip olmayan olumlu benlik algılarını ya da yakın ilişkilerine yönelik olumlu değerlendirmelerini sorgulamaya itmekte ve bu süreç öfke duygusu uyandırmakta; korkulu bağlanma stiline sahip bireyleri ise, karmaşık duyuş düzenleme stratejilerine bağlı olarak, değişken ve kararsız duygulara sevk etmektedir. Örnek 4 ve 5'te verildiği gibi, kaçınmacı bağlanma yönelimli bireylerin öztanımlayıcı anılarında, bir bağlanma figürünün kaybı ya da bunun ihtimali ya da bağlanma figürünce red edilme yaşantıları öfke duygusu ile ifade edilmiştir.

Örnek 4. “Eşimi *kıskandığım* ilk gün, aslında aramızda henüz hiçbir şey yoktu. Ona duygularımı açmamıştım bile. X-Semt'de tesadüfen arkadaşlarıyla görmüştüm. Bir anda çok *kızgın* ve *sinirli* bir hale geldim. Yanlarına gidemedim. Onları öyle eğlenirken görünce çok *kıskandım* ve eşimle üç gün konuşmadım. O ne olduğunu anlamamıştı; ama ben rahatlamıştım.”

Örnek 5. “*Asabiyim*, *sabırsızım*. Aklıma geleni yapamadığımda *sinirleniyorum*. *Kırıcı* oluyorum. Geçenlerde evin şeklini değiştirmeye karar verdim. Eşimden yardım istedim,

“Olmaz, yorgunum” dedi. “Sen yardım etsen de etmesen de bu ev değişecek” dedim ve 3 saat uğraştım. Bu zamanın sonunda yorulduğum için son kalan parçaları *tekmeledim*, *fırlattım* ve eşime *bağurdım*. “Yardım etsen olmaz mıydı? Çok ilgisizsin. Bu ev benim mi, bizim mi?” diye sordum.”

Anıların sosyal içeriği bağlamında, bu araştırma kapsamında yeterli bulgu elde edilememiştir. Ancak, bağlanma boyutlarının ortak etkisi incelendiğinde, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerle kıyaslandığında, “arkadaşım, dostum” gibi arkadaşlık belirten ifadeleri daha sık kullandıkları gözlenmiştir. Bağlanma kaygı boyutunun, ayrıca üçüncü çoğul kişi zamiri (“onlar, onların, onlara” gibi) kullanımı ile de negatif yönde korelasyon gösterdiği gözlenmiştir. Bu bulgular, saplantılı bağlanma yönelimli kişilerin başkaları tarafından sevmeye ve kabul edilmeye aşırı ihtiyaçları ve bağlanma figürlerine saplantılı ilgileri (Hazan ve Shaver, 1987; Mikulincer ve Florian, 1998; Mikulincer ve Shaver, 2003) göz önüne alındığında şaşırtıcı bir bulgudur. Yine tersi bir bulgu olarak, Boyacıoğlu ve Sümer (2011) bağlanma kaygısının otobiyografik anıların sosyal ilişkilerle ilintili fenomenolojik özelliklerini kapsayan sosyal boyutunu pozitif yönde yordadığını göstermiştir. Bağlanma kaygı boyutunda yüksek, bağlanma kaçınma boyutunda düşük puan alan bireylerin anıları incelendiğinde, bu kişilerin anılarında ebeveynleri ve romantik ilişki içinde oldukları kişiler ile yaşadıkları olaylara odaklanırken arkadaşlık ilişkilerine daha az değindikleri, başkaları için belirsiz bir betimleme olan “onlar” yerine “ailem”, “misafirler” gibi daha spesifik ifadeleri tercih ettikleri gözlenmiştir. Ancak, bağlanma kaygı boyutu ve sosyal süreçlere işaret eden ifadelerin kullanımı arasındaki ilişkilerin gelecek araştırmalarda daha detaylı incelenmesi gerekli görünmektedir.

Öztanımlayıcı anılarda bağlanma boyutlarına göre değişen dilsel özellikler çerçevesinde, korkulu bağlanma yönelimli katılımcıların, kaçınmacı bağlanma yönelimli katılımcılara kıyasla fiilerde şimdiki zaman kullanımını daha fazla tercih ettikleri gözlenmiştir. Shaver ve Mikulincer’a (2002b) göre korkulu bağlanma stili ile YBG’nde belirtilen E3 alt kategorisinin U kategorisi arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır. Bu kategorinin karakteristik özellikleri, travma ve kayıplara odaklı olması, yoğun kaygı içermesi ve travmayla ilişkili tutarsız anlatımları barındırmasıdır. Bununla paralel olarak, korkulu bağlanan bireylerin, öztanımlayıcı anılarında aşırı olumsuz yaşantılar ile bugün arasına koruyucu bir mesafe koyamadıkları, bu anıları sanki şimdi oradaymış gibi hatırladıkları düşünülebilir (bkz. Örnek 6 ve 7). Ancak, kaçınmacı bağlanmanın aşırı savunmacı eğilimleri anıların gerçekleştiği zaman ile bugün arasında bir duvar örmelerine yol açıyor olabilir. Bununla tutarlı olarak, Boyacıoğlu ve Sümer (2011) bağlanma kaçınma boyutunun anıları yeniden yaşıyor gibi hatırlama boyutunu negatif yönde yordadığını saptamıştır. Kaçınmacı bağlanan kişilerin geçmiş ile bugün arasına koydukları bu mesafenin aslında anının duygusal içeriği ile o an devam etmekte olan geri çağırma süreci arasına konulduğu varsayılabilir.

Örnek 6. “... İlkokul ikinci sınıfa gidiyordum. Yerde öyle bir kar var ki, benim boyumu zaten *aşıyor*. Yola çıktım. Şimdiki gibi *vasıta yok*. Yaya gitmek *durumundasınız*. Yalpalaya yalpalaya *gidiyorum*. Zor *yürüyorum*. Okula gitmek için epey bir *yokuş çıkıyorsunuz*. Ondan sonra düzlük bir yerde, *yokuşun başına* geldim, ama nasıl *çıkacağımı düşünüyorum* o zamanki çocuk aklımla. Elimde kırmızı bir çanta, içinde annemin tertemiz yıkayıp kolaladığı mendilim, kitaplarım... Nasıl *itinayla taşıyorum* çantamı. Bir zarar gelmesin diye sıkıca *tutuyorum*. Neyse, çıkmaya başladım. *Yokuş yukarıya kadar buz*. Düşe kalka çıkmayı başardım. *Yokuşun başına* geldim. Elimden çantayı düşürdüm. İçindekiler aşağı devriliyordu. Nasıl *ağlıyorum*. Bir de bunun inışı *var*. Çantamı almam *lazım*. Peki, nasıl *çıkacağım?* Ağlayarak *yokuşu* indim...”

Örnek 7. “...19xx senesi 26 Haziran X-Şehri’nde görev *yapıyorum*. İlk işe başladığım gün. Yeni işe girmenin verdiği heyecan, genç adam olmanın verdiği canlılık, zindelik, *mutluyum*. Sevdiklerim *yanımda*. Üniversitenin X Bölümü Özel Kaleminde sekreterlik *yapıyorum*. Kendimden *eminim*. Takdir edilmek, yüceltilmek hoşuma *gidiyor*. Yaptığım işten zevk *alıyorum*. Karşılığını da *alıyorum*. Bu arada annemin rahatsızlıkları devam *ediyor*. Sık sık Y-Şehri’ne gitmek durumu hasıl *oluyor*. Bu durum bizi maddi olarak *sarsıyor* tabii. Yaklaşık 12 yıl 6 ay X-Şehri’nde görev yaptım. Tedavi süresince annemin masrafları arttıkça zorunlu bir tayin durumu gündeme geldi. İstemeye istemeye Y-Şehri’ne tayin istedim...”

Bu araştırmanın ilginç bulgularında bir diğeri de bağlanma boyutları arasındaki ortak etkinin hareket bildiren ifadeler ile bağlantısıdır. Ortak etki örüntüsü, korkulu bağlanan bireylerin kaçınmacı bağlanan bireyle kıyasla hareket ifade eden sözcükleri öztanımlayıcı anı aktarımlarında daha sık kullandıklarını göstermiştir. Kaçınmacı bireylerin olayların duygusal içeriğine karşı gösterdikleri savunmacı tutum nedeni ile

öztanımlayıcı anılarında detaysız ve aşırı genel bir anlatımın hakim olduğu daha önceki araştırmalarda rapor edilmiştir (örn. Conway ve ark, 2004; Hesse, 1996, 1999). Bununla tutarlı olarak, Boyacıoğlu ve Sümer (2011), korkulu bağlanmaya sahip kişilerin, kaçınmacı bağlanmaya sahip kişilere oranla otobiyografik anıları canlı hatırlama boyutunda daha yüksek puanlar aldıklarını saptamışlardır. Kaçınmacı bireylerin sönümleyici stratejilerine bağlı olarak duygusal içerikli anıları detaysız hatırlama eğilimleri olaylara ilişkin fiil ve eylemleri de detaysız hatırlamalarına ve aktarmalarına yol açıyor olabilir. Bağlanma kaçınması ile cümle başına düşen kelime sayısı arasındaki negatif yöndeki korelasyon yine bu bulguyu destekler niteliktedir. Fraley, Davis ve Shaver'a göre (1998) kaçınmacı bağlanmaya sahip bireyler dikkatlerini, sosyal davranışlarını ve belleklerini yönlendirerek bağlanma sistemlerinin aktive olmasını engellemektedir. Belki de anıların olay dizisini oluşturan eylemlerin detaysız ve genellenerek geri çağırılması, kaçınmacı bireylerin anılarda duyguları harekete geçirebilecek detaylardan da dikkatlerini uzak tutmasını sağlamaktadır. Korkulu bağlanmanın duyuş düzenleme stratejileri ise, birbiri ile çatışan iki eğilimi birden içermektedir. Buna göre korkulu bireylerin yakınlık arayışı sürerken diğerlerine yönelik duyguları yoğun kuşku ve şüphe barındırmaktadır. Her ne kadar, davranışsal stratejileri aktivasyonun engellenmesini gerektirse de bağlanma davranışsal sistemlerinde yaygın bir aktivasyon oluşmaktadır (Shaver ve Mikulincer, 2002b). Boyacıoğlu (2012) da bağlanma kaygısının olumsuz otobiyografik ve öztanımlayıcı anıların algısal detaylarını güçlendirdiğini rapor etmiştir. Korkulu bağlanan bireylerin duygusal içerikli anıları canlı ve detaylı hatırlama eğilimleri, olay örgüsünü oluşturan fiil ve eylemleri de daha zengin betimlemelerine yol açıyor olabilir. Buna uygun olarak, araştırmada bağlanma kaygı boyutu ve anı aktarımlarında fiil kullanımı arasında da pozitif yönde bir korelasyon gözlenmiştir. Dolayısıyla, kaygı ve kaçınma yönelimli bağlanma duygusal içerikli anıların içeriğini duyuşsal ve sosyal boyutlar dışında daha birçok yönden etkiliyor görünmektedir.

Otobiyografik bellek alanında yapılan araştırmalarda katılımcı beyanına dayalı ölçümlerin yanı sıra içerik analizlerinin kullanılması alandaki tartışmalara zengin katkılar sunmaktadır. Günümüzde dilsel analizlerdeki teknolojik gelişmeler bu tür araştırmaları kolaylaştırmakta ve yeni araştırma sorularını gündeme getirmektedir (Tausczik ve Pennebaker, 2010). Bu araştırma kapsamında bağlanma boyutlarının öztanımlayıcı anıların içeriksel özellikleri ile ilişkisinin ele alınması, bağlanma ve bellek ilişkisi konusundaki literatüre önemli bir katkı getirebilecek niteliktedir. Bağlanma boyutları ile anıların fenomenolojik özellikleri arasında gözlenen ilişkilerle tutarlı bulgular elde edilmesi ise, psikolojik metin analizlerinin gelecek araştırmalarda başvurulabilecek sağlıklı bir yöntem olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, otobiyografik anıların değerlendirilmesinde, katılımcı beyanına dayanan ölçümlerin daha nesnel ölçüm araçları olan içerik analizleri sonuçları ile karşılaştırılması alanda yeni tartışmaların doğmasını sağlayabilir. Bu tür analizlerin bağlanmanın zihinsel temsillerini temellendiren şemalar, senaryolar gibi bilişsel yapıların ve bastırma, dikkat, algı gibi süreçlerin anlaşılmasında da işlevsel olabileceği düşünülmektedir. Teknoloji temelli dilsel analizlerin psikolojik metinlerin değerlendirilmesinde görece yeni bir yöntem olduğu göz önüne alındığında, bu araştırmanın bellek ve bağlanma konusu dışındaki diğer araştırma alanları için de örnek niteliği taşıdığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, psikoloji alanında bağlanma dinamikleri ile otobiyografik anılar arasındaki ilişkileri konu alan literatür oldukça sınırlıdır. Bu araştırmanın bulguları, bağlanma boyutlarının, öztanımlayıcı anıların farklı içeriksel boyutları üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bağlanma kaygısı ile ilişkili aşırılaştırma stratejilerine ve bağlanma kaçınması ile ilişkili sönümleyici stratejilere bağlı olarak, kaygı ve öfke duyguları ile ilişkili ifadelerin kullanımı gibi duyuşsal boyutlarda, arkadaşlık bildiren sözcüklerin kullanımı gibi sosyal boyutlarda ve hareket bildiren ifadelerin, fiillerde şimdiki zamanın kullanımı gibi dilsel boyutlarda önemli farklılıklar gözlenmiştir. Bulgular bağlanma boyutlarının, öztanımlayıcı anı içeriklerinin duyuşsal, sosyal ve dilsel özellikleri üzerinde önemli bir yordayıcı etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir. Ancak, bağlanma dinamikleri ile otobiyografik anıların içeriksel özellikleri arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi için farklı örneklemeler ve farklı yöntemlerle yapılacak yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKLAR

Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Alexander, K. W., O'Hara, K. D., Bortfeld, Anderson, S. J., Newton, E. K. ve Kraft, R. H. (2010). Memory for emotional experiences in the context of attachment and social interaction style. *Cognitive Development*, 25, 325-338.

- Baldwin, M. W., Keelan, J. P. R., Fehr, B., Enns, V. ve Koh-Rangarajoo, E. (1996). Social-cognitive conceptualization of attachment working models: Availability and accessibility effects. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(1), 94-109.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Blagov, P. ve Singer, J. A. (2004). Four dimensions of self-defining memories (Content, specificity, meaning, and affect) and their relationship to self-restraint, distress, and repressive defensiveness. *Journal of Personality*, 72, 481-511.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss, Vol.1: Attachment*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss, Vol.2: Separation, anxiety and anger*. New York: Basic Books.
- Boyacıoğlu, İ. (2012). Otobiyografik ve öztanımlayıcı anıların fenomenolojik özellikleri üzerinde bağlanma boyutlarının etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 27, 84-96.
- Boyacıoğlu, İ. ve Sümer, N. (2011). Bağlanma boyutları, otobiyografik bellek ve geçmişi kabul etme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26, 105-118.
- Brennan, K. A., Clark, C. L. ve Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. J. A. Simpson ve W. S. Rholes içinde (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp.46-76). New York: Guilford Press.
- Brown, J. D. (1998). *The self*. New York: McGraw-Hill.
- Collins, N. L. ve Allard, L. M. (2001). Cognitive representations of attachment: The content and function of working models. G. J. O. Fletcher ve M.S. Clark (Eds.). *Blackwell handbook of social psychology: Interpersonal processes* içinde (60-85). Oxford: Blackwell.
- Collins, N. L. ve Read, S. J. (1994). Cognitive representations of attachment: The structure and function of working models. K. Bartholomew ve D. Perlman (Eds.), *Advances in personal relationships* içinde (5. Cilt, 53-90). London: Jessica Kingsley.
- Conway, M. A., Singer, J. A. ve Tagini, A. (2004). The self and autobiographical memory: Correspondence and coherence. *Social Cognition*, 22(5), 491-529.
- Dozier, M. ve Kobak, R. R. (1992). Psychophysiology in attachment interviews: Converging evidence for deactivating strategies. *Child Development*, 63(6), 1473-1480.
- Edelstein, R. S. (2006). Attachment and emotional memory: Investigating the source and extent of avoidant memory impairments. *Emotion*, 6, 340-345.
- Farrar, M. J., Fasig, L. G. ve Welch-Ross, M. K. (1997). Attachment and emotion in autobiographical memory development. *Journal of Experimental Child Psychology*, 67, 389-408.
- Fraley, R. C., Davis, K. E. ve Shaver, P. R. (1998). Dismissing-avoidance and the defensive organization of emotion, cognition, and behavior. J. A. Simpson ve W. S. Rholes, (Ed.), *Attachment theory and close relationships* içinde (249-279). New York: Guilford.
- Fraley, R. C., Garner, J. P. ve Shaver, P. R. (2000). Adult attachment and the defensive regulation of attention and memory: The role of preemptive and postemptive processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 816-826.
- Fraley, R. C. ve Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4, 132-154.
- Fraley, R. C. ve Waller, N. G. (1998). Adult attachment patterns: A test of typological models. J.A. Simpson ve W.S. Rholes (Eds.). *Attachment theory and close relationships* içinde (77-114). New York: Guilford.
- Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A. (2000). An item-response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365.
- George, C., Kaplan, N. ve Main, M. (1985). *Attachment interview for adults*. Unpublished Manuscript, University of California: Berkeley.

- Haggerty, G. D., Siefert, C. J. ve Weinberger, J. (2010). Examining the relationship between current attachment status and freely recalled autobiographical memories of childhood. *Psychoanalytic Psychology*, 27(1), 27-41.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Hesse, E. (1996). Discourse, memory, and the adult attachment interview: A note with emphasis on the emerging cannot classify category. *Infant Mental Health Journal*, 17 (1), 4-11.
- Hesse, E. (1999). The adult attachment interview: Historical and current perspectives. J. Cassidy ve P.R. Shaver (Eds.) *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* içinde (395-433). New York: Guilford.
- Jardine, K. F. (1999). Transitions of women counsellors-in-training: Self-defining memories, narratives, and possible selves. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social-Sciences*, 59(11-A): 4068.
- Kirsh, S. J. (1996). Attachment style and recognition of emotionally-laden drawings. *Perceptual and Motor Skills*, 83, 607-610.
- Knudson, R. M., Adame, A. L. ve Finocan, G. M. (2006). Significant dreams: Repositioning the self narrative. *Dreaming*, 16(3), 215-222.
- Main, M., Kaplan, N. ve Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50 (1-2, Serial No. 219), 66-104.
- McLean, K. C. (2005). Late adolescent identity development: Narrative meaning making and memory telling. *Developmental Psychology*, 41(4), 683-691.
- McLean, K. C. (2008). Stories of the young and the old: Personal continuity and narrative identity. *Developmental Psychology*, 44(1), 254-264.
- McLean, K. C. ve Fournier, M. (2008). The content and processes of autobiographical reasoning in narrative identity, *Journal of Research in Personality*, 42, 527-545.
- McLean, K. C. ve Pasupathi, M. (2006). Collaborative narration of the past and extraversion. *Journal of Research in Personality*, 40, 1219-1231.
- McLean, K. C. ve Pratt, M. W. (2006). Life's little (and big) lessons: Identity statuses and meaning-making in the turning point narratives of emerging adults, *Developmental Psychology*, 42, 714-722.
- McLean, K. C. ve Thorne, A. (2003). Adolescents' self-defining memories about relationships. *Developmental Psychology*, 39, 635-645.
- Mikulincer, M. (1995). Attachment style and the mental representation of the self. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(6), 1203-1215.
- Mikulincer, M. (1997). Adult attachment style and information processing: Individual differences in curiosity and cognitive closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1217-1230.
- Mikulincer, M. (1998). Adult attachment style and affect regulation: Strategic variations in self-appraisals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(2), 420-435.
- Mikulincer, M. ve Florian, V. (1998). The relationship between adult attachment styles and emotional and cognitive reactions to stressful events. J. A. Simpson and W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* içinde (143-165). New York: Guilford Press.
- Mikulincer, M. ve Florian, V. (2004). Attachment style and affect regulation: Implications for coping stress and mental health. M. B. Brewer and M. Hewstone (Eds.) *Applied Social Psychology* içinde (28-49). Oxford, UK ve Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Mikulincer, M. ve Orbach, I. (1995). Attachment styles and repressive defensiveness: The accessibility and architecture of affective memories. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(5), 917-925.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2003). The attachment behavioral system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal processes. *Advances in Experimental Social Psychology*, 35, 53-152.

- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2005). Attachment theory and emotions in close relationships: Exploring the attachment-related dynamics of emotional reactions to relational events. *Personal Relationships*, 12, 149-168.
- Mikulincer, M., Shaver, P. R. ve Pereg, D. (2003). Attachment theory and affect regulation: The dynamics, development, and cognitive consequences of attachment-related strategies. *Motivation and Emotion*, 27(2), 77-102.
- Miller, J. B. (1999). Attachment style and memory for attachment-related events. *Journal of Social and Personal Relationships*, 16(6), 773-801.
- Moffitt, K. H. ve Singer, J. A. (1994). Continuity in the life story: Self-defining memories, affect, and approach/avoidance personal strivings. *Journal of Personality*, 62, 21-43.
- Müderrişoğlu, S. (2012). *Türkçe psikolojik metin analizi programı: LIWC Türkçe*. 17. Ulusal Psikoloji Kongresi. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Pennebaker, J. W., Booth, R. J. ve Francis, M. E. (2007). Linguistic Inquiry and Word Count (LIWC2007): A text analysis program. Austin, TX: LIWC.net.
- Pennebaker, J. W., Francis, M. E. ve Booth, R. J. (2001). Linguistic Inquiry and Word Count (LIWC): LIWC2001. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates. <http://homepage.psy.utexas.edu/homepage/faculty/pennebaker/reprints/LIWC2001.pdf>
- Reese, E. (2002). Social factors in the development of autobiographical memory: The state of the art. *Social Development*, 11(1), 124-142.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi, *Türk Psikoloji Yayınları*, 8 (16), 1-11.
- Shaver, P. R. ve Mikulincer, M. (2002a). Dialogue on adult attachment: Diversity and integration. *Attachment ve Human Development*, 4(2), 243-257.
- Shaver, P. R. ve Mikulincer, M. (2002b). Attachment-related psychodynamics. *Attachment ve Human Development*, 4(2), 133-161.
- Singer, J. A. (2005). *Memories that matter: How to use self-defining memories to understand and change your life*. Oakland: New Harbinger Publications.
- Singer, J. A. ve Bluck, S. (2001). New perspectives on autobiographical memory: The integration of narrative processing and autobiographical reasoning. *Review of General Psychology*, 5(2), 91-99.
- Singer, J. A. ve Salovey, P. (1993). *The remembered self: Emotion and memory in personality*. New York: Free Press.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1-22.
- Tausczik, Y. R. ve Pennebaker J. W. (2010). The psychological meaning of words: LIWC and computerized text analysis methods. *Journal of Language and Social Psychology*, 29(1), 24-54.
- Thorne, A., McLean, K. C. ve Lawrence, A. M. (2004). When remembering is not enough: Reflecting on self-defining memories in late adolescence. *Journal of Personality*, 72(3), 513-541.
- Warren, S. L., Bost, K. K., Roisman, G. I., Siltan, R. L., Spielberg, J. M. Engels, A. S., Choi, E. Sutton, B. P., Millet, G. A. ve Heller, W. (2010). Effects of adult attachment and emotional distractors on brain mechanisms of cognitive control. *Psychological Science*, 21(12), 1818-1826.
- Waters, H. S., & Rodrigues-Doolabh, L. (2004). *Manual for decoding secure base narratives*. Unpublished manuscript, State University of New York at Stony Brook.
- Waters, H. S., Rodrigues, L. M. ve Ridgeway, D. (1998). Cognitive underpinnings of narrative attachment assessment. *Journal of Experimental Child Psychology*, 71, 211-234.

THE EFFECT OF ATTACHMENT DIMENSIONS ON THE SELF-DEFINING MEMORY NARRATIVES

A PSYCHOLOGICAL TEXT ANALYSIS

Self-defining memory (SDM) is a specific type of autobiographical memory that is closely associated with developmental goals of the self (Conway et al., 2004). Attachment orientations are most probably one of the main sources of individual differences in autobiographical memories. Attachment-related behaviours are supposed to be organized around an affect-regulation system (Mikulincer & Florian, 2004) which serves as a protective mechanism to cope with threatening stimuli (e.g., emotional memories). Addition to affect regulation strategies, the differences in the mental representations of the self and the others (Barthelomew & Horowitz, 1991) underlie the relationship between attachment behavioural system and autobiographical memory. The present study aims to investigate how attachment anxiety and avoidance relate to content features of SDMs on the basis of previous research.

The limited number of studies has provided strong evidence for the effect of attachment on memory processes. For instance, Mikulincer and Orbach (1995) demonstrated that secure individuals were more likely to have moderate defensiveness, low anxiety, and high accessibility of negative memories, whereas the anxious-ambivalent attachment was marked by relatively high levels of anxiety and low levels of defensiveness. Avoidant persons were the most defensive group to negative memories and reported moderate-high levels of anxiety, so that their style was insufficient for reducing anxiety in spite of their high levels of repression. Edelstein (2006) also found that avoidant individuals defensively limit the processing of information that could activate attachment behavioural system. The results from the Adult Attachment Interview (AAI) showed that secure discourse is marked by the capacity for fluid shifting of focus of attention between memories evoked by discourse task and maintenance of coherent discourse with the interviewer, whereas dismissing individuals tend to minimize the attention to attachment-related experiences and preoccupied individuals overemphasize the attachment-related experiences (Hesse, 1996). In the context of the phenomenological characteristics of autobiographical memories, Boyacıoğlu and Sumer (2011) found that attachment anxiety dimension predicted negative valence, visceral reactions during the recall, and vividness, whereas attachment avoidance dimension negatively predicted recollection.

In parallel with the combined theoretical framework and empirical findings, I speculate that attachment dimensions will influence the affective, social, and linguistic aspects of SDM narratives. For this aim, the influence of the attachment anxiety and avoidant attachment on the content features of self-defining memory (SDM) will be examined using Turkish version of LIWC.

Method

Participants

A total of 31 adults living in a suburban area of Ankara participated in the present study. One participant was excluded from the analyses due to missing data. Analyses were performed on 143 memories collected from 30 participants. 23 were female (76.7%) and seven were male (23.3%). The participants were aged between 32 and 65 ($M = 46.30$, $SD = 7.29$).

Procedure

Potential participants living in the selected households were invited to participate to the study. For the volunteer participants, a date and time for the visit was arranged. Participants were visited at their homes by the experimenter and were tested individually. They were asked to complete the demographic and attachment questionnaire. In order to strengthen the activation in the attachment system, open-ended questions (e.g., "What would you feel if your partner left you?") added to end of the attachment scale. Then, participants were given the printed instruction for SDMs. Participants were asked for five SDMs from their entire life span with the objective to overcome limitation in generalizing the findings due to brief memory tasks which consisted of only one or two sessions.

Measures

Experiences in Close Relationships-Revised. ECR-R developed by Fraley et. al. (2000) is a self-report measure for adult romantic attachment that consists of 18 items for attachment anxiety and 18 items for attachment avoidance.

Results

Hierarchical regression analyses were performed to test if attachment anxiety, avoidance, and their interaction predict the linguistic properties of SDMs. In these analyses gender and age were entered in the first step to control their effects on the dependent variables. In the second step, attachment anxiety, attachment avoidance, and their interaction were entered to the equation in following analyses.

The results showed that attachment anxiety positively predicted the use of words referring to anxiety ($t = 3.127, p < .01, \beta = .58$), as expected.

In predicting words referring to the emotion of anger, the interaction of the attachment dimensions negatively predicted anger ($t = -2.776, p < .01, \beta = -.47$). Further slope difference test showed that avoidant individuals expressed their anger more frequently than did fearful individuals in their SDM narratives ($t = -2.734, p < .01, \beta = -.75$), but the slope on low avoidance was not significant. The interaction pattern is given in Figure 1.

In predicting the use of words referring to friendship, the interaction of the attachment dimensions predicted significantly the use of words related to friendship ($t = 3.073, p < .01, \beta = .52$). As shown in Figure 2, secure individuals were more likely to use words referring to friendship than preoccupied individuals in their SDM narratives ($t = -2.910, p < .01, \beta = -.67$).

Regression analyses showed that the interaction of the attachment dimensions predicted the use of the present tenses ($t = 2.497, p < .05, \beta = .42$). Further slope difference test showed that fearful individuals were more likely to use the present tenses in their SDM narratives compared to avoidant individuals ($t = 2.537, p < .02, \beta = .67$). The interaction effect is given in Figure 3.

Although the interaction of the attachment dimensions predicted the use of words referring to motion at marginal level ($t = 1.782, p < .10, \beta = .40$), the simple slope tests showed a significant effect on the slope on high avoidance ($t = 2.013, p < .05, \beta = .90$). Fearful individuals were more likely to use the words referring to motion in their SDM narratives compared to avoidant individuals (see Figure 4).

Discussion

In considering the affective association between attachment and SDMs, the results showed that individuals with an anxious attachment orientation were more likely to recall the SDMs which had anxious emotional tone, as expected. Hyperactivating strategies seem to trigger anxiety during the recall of important memories which serve in defining the self. As mentioned before, preoccupied individuals display a negative, simple, and less integrated self-structure. In other words, anxious attachment orientation is marked by negative self-view, low integration, and low differentiation of self-representations (Mikulincer, 1995). As seen in Examples 1 and 2, the participants with an anxious attachment orientation generally recalled negative events and expressed strongly their negative feelings. Especially in Example 2, affective arousal appears to initiate spread activation throughout the system and to cause the recall of separate negative events simultaneously.

Example 1. ‘In the summer I graduated from primary school, my dad got sick. After the meal, he had severe *pain* in his stomach. After a whole day entertaining, I was *annoyed* to see his face with *pain* after the meals. In that period, my dad didn’t *get along* with my mom. They were distant and I was thinking the *problem* was my dad. One day my dad came to home. He had gone to doctor. He had to go under operation. He was hospitalized. Before the operation, I and my mom visited him. He was ok. I was aware of the importance of his *problem*. But, I still didn’t want to care, because I was *afraid* of health problems since my childhood. In the morning of the operation, I met with my friends. We went shopping in town center. I bought the discount shoes that I had wanted to buy for a long time. My friend said me “Would you go to visit your dad?” and I replied “May be later”. I didn’t see my dad that day. After years, my dad said “You didn’t visit me that day” in an *argument*. I felt a deep *regret*. Even if I was *angry* with my dad, I understand I was wrong. I realized that I love my dad.’

Example 2. ‘It was March of 19xx, one night the door was knocked. It was police. They took my husband away and said that he would be at police station for one night. The telephone pealed in the morning. My dad was hospitalized. Because I gave birth recently, I had parental leave in that term. My daughter was three-month-old and my son was 4 years old. I *didn’t know what to do*. I left my children in the care of my neighbour and I went *rush* to hospital. I was so *upset* and *desperate*. Three months later, I lost my father. My husband was arrested. While I was *grieving* for my dad, I

followed my husband's courts. Several months passed and my husband was released. But, I was very angry with him because he didn't let me *grieve* for my dad and he *overwhelmed* me with *problems*.'

With regard to attachment avoidance, the significant interaction showed that avoidant individuals were more likely to use words related to anger than fearful individuals. Recall of the memories which are central for the self may be perceived as a threat by avoidant individuals and as a result, they may experience the feeling of anger more strongly than fearful individuals. As mentioned before, avoidants have unrealistic positive self-views (Mikulincer, 1995, 1998), while fearfuls are suffered from the attachment pattern consisting both negative models for the self and for the others (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Moreover, attachment avoidance is related to negative emotions such as suppressed anger, hostility, and hostile envy in the romantic relationship contexts (Mikulincer ve Shaver, 2005). Therefore, evaluation of their self, self-related goals, or close relationships may reflect on the use of words related to anger in regard to avoidant attachment. In contrast, fearful individuals may have more ambivalent feelings during the recall of SDMs due to their complex secondary affect-regulation strategies. As seen in Examples, the main emotional tone of the participant with an avoidant attachment orientation against the loose of an important person or its possibility is anger.

Example 3. 'The first time I have felt *jealous* of my husband, we were not in a relationship. I hadn't opened myself to him yet. We met in town center by chance. I saw him with his friends. I felt very *angry* and *nervous* suddenly. I couldn't go to them. When I saw them so happy, I felt *envy* and I didn't talk to my husband for three days. He didn't understand what the *problem* was; but I was relieved.'

The significant interaction showed that secure individuals were more likely to use words referring to friendship such as "pal, buddy" than preoccupied individuals. This finding is unexpected at first glance since preoccupied individuals have insistent need to be loved and accepted by others (Mikulincer ve Florian, 1998). Therefore, one might predict a positive association between words related to social relationships and anxious attachment orientation. Preoccupied participants might focus their relationships with their parents or romantic partners rather than their friends in their SDMs. Further exploration is required of this link in future studies.

Another finding related to narrative style showed that avoidant individuals used the present tenses less frequently than did fearful individuals. For avoidant individuals, the tendency to avoid using the present tenses seems to serve as a shield for emotional content of personal memories and the past tenses may help to keep away emotional experiences in terms of time and perception. Shaver and Mikulincer (2002b) noted that fearfully avoidant individuals are similar to the AAI's E3 subcategory of U category which is characterized by traumas and losses. In U category of the Adult Attachment Interview (AAI) method, E3 which is a subcategory of preoccupied attachment is marked by intense anxiety and disorganized and generally traumatic-related discourse. Accordingly, fearful individuals may fail to protect the distance between the present and the time when the event occurred.

Another interesting finding of the present study is that avoidant individuals were less likely use words referring to motion than fearful individuals. The words referring to motion are important in telling an event in detail. It can be suggested that the tendency to avoid describe actions in a memory narrative is a part of defensive strategies of avoidant attachment orientation via providing an overgeneral description of events rather than providing a vivid, colourful account of their emotional experience.

In summary, the results of the present study indicated that attachment dimensions have a considerable impact on the content features of the SDMs. Avoidant attachment orientation was found to be related to the use of the present tenses, and words referring to anger and motion, while anxious attachment orientation was found to be related the use of words referring to anxiety and friendship. Research on the relationships attachment and memory contents using the content analysis programmes is relatively novel in the literature. On the basis of the past research such as the AAI classification method (George et al., 1985; Main et al., 1985) and secure script base method (Waters et al., 1998; Waters & Rodrigues-Doolabh, 2004), some content analysis technique specific to attachment-related discourse in order to investigate qualitative nature of the relationship between the attachment behavioural system and the autobiographical memory system could be developed in future studies. Such advances in evaluation of the content of memories would be beneficial not only for the further studies on attachment-related memory processes, but also on cognitive structures and processes underlying attachment internal working models.